

Lastensuojelutarpeen selvitys

Alkuarviointi ja avohuolto-työryhmän väliraportti

Lastensuojelun kehittämisohjelma
Mikko Oranen
14.10.2005

Sisältö

Väliraportti	3
Tausta.....	3
Työryhmän työskentelyn linjaukset.....	4
Ainekset.....	5
Työryhmän esitys: Lastensuojelutarpeen selvityksen prosessikuvaus	7
Taustamateriaalia	10

Väliraportti

- Tässä väliraportissa on esitetty tiivistetysti Lastensuojelun kehittämisohjelman Alkuarviointi- ja avohuolto työryhmän ehdotus lastensuojelussa käytettäväksi lasten ja perheiden tilanteen ja tarpeiden alkuarvioinnin malliksi. Alkuarvioinnissa on kyse työskentelystä, jossa tavoitteena on selvittää lapsen tilannetta ja erityisesti sitä, tarvitseeko hän lastensuojelun suojaa ja tukea. Tästä työskentelystä olemme päätyneet käyttämään nimeä Lastensuojelutarpeen selvitys.

Kommentoi, täydennä, kritisoi

- Väliraportti on ryhmän ehdotus, joka on tarkoitettu kommentoitavaksi, täydennettäväksi ja myös kritisoitavaksi. Sitä saa vapaasti levittää ja ruotia.
- Saadun palautteen perusteella ehdotusta voidaan vielä muokata. Ryhmän lopullinen raportti luovutetaan Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle tammikuussa 2006. Se tulee sisältämään myös esityksen siitä, mitä toimenpiteitä arviointikäytäntöjen kehittäminen edellyttää.
- Kommentit kokoaa ryhmän puheenjohtaja Mikko Oranen (mikko.oranen@etu.inet.fi) Toimita kommenttisi hänelle 1.12.2005 mennessä.

Tausta

Lastensuojelun kehittämisohjelma

- Lastensuojelun kehittämisohjelma on yksi Kansallisen Sosiaalialan kehittämishankkeen (www.sosiaalihanke.fi) yli 20 osahankkeesta. Kehittämisohjelma sijoittuu Lasten ja perheiden palvelujen kehittämisen kokonaisuuteen. Lastensuojelun kehittämishankkeen tavoitteena on luoda lastensuojelun eri toimijoiden kanssa yhteistyössä ohjelma, joka ohjaa pitkäjänteisesti lastensuojelutyötä. Kolme lastensuojelun kehittämisohjelman ryhmistä keskittyy lapsensuojelun ydinkysymysten ja linjausten hahmottamiseen, kuntien lapsipoliittisten ohjelmien kehittämiseen sekä palvelurakenteiden hahmottamiseen. Kolme muuta ryhmää on paneutunut työkäytäntöjen tarkasteluun. Lastensuojelulain kokonaisuudistus on osa kehittämisohjelmaa.
- Lastensuojelun kehittämisohjelman yhdyshenkilöinä toimivat Kristiina Laiho (Pikassos oy) sekä Eeva Kangasniemi (STM).

Alkuarviointi ja avohuolto-ryhmä.

- Alkuarviointi ja avohuolto-työryhmä on yksi Lastensuojelun kehittämishankkeen kolmesta lastensuojelun työkäytäntöjen tarkasteluun keskittyvistä ryhmistä. Kaksi muuta ryhmää on paneutunut huostaanottovaiheen ja sijaishuollon käytäntöjen tarkasteluun. Alkuperäisessä hankesuunnitelmassa ryhmän tehtäväksi oli määritelty alkuarvioinnin ja lastensuojelun koko avohuollon kehittäminen. Tehtäväksianto katsottiin kuitenkin varsin laajaksi ja työskentelyn alkuvaiheessa ryhmä rajasikin työskentelynsä lastensuojelun alkuarviointiin ja sen kehittämissuuntien tarkasteluun.
- Ryhmän vetäjänä on toiminut kehittämispäällikkö Mikko Oranen Ensi- ja turvakotien liitosta, ryhmän muut jäsenet ovat johtava sosiaalityöntekijä Ritva Alkio Naantalista, tutkija-sosiaalityöntekijä Maarit Antikainen Kuopiosta, lehtori Johanna Hurtig, Helsingin yliopistosta, sosiaalityöntekijä Ansa Leinonen, Jyväskylästä, kehittämispäällikkö Sointu Möller, Pesäpuu ry:stä, kehittävä sosiaalityöntekijä Hanna Tulensalo, Heikki Waris-instituutista, lasten ja perheiden palvelujen johtaja Jaana Vilpas Vantaalta sekä sosiaalitarvarkastaja Eine Heikkinen Lapin lääninhallituksesta. Lisäksi ryhmän työskentelyyn ovat osallistuneet Lastensuojelun kehittämisohjelman vetäjä Kristiina Laiho Pikassos oy:stä sekä erikoistutkija Tarja Heino Stakesista.

Tavoite

- Työryhmä asetti tavoitteeksi suomalaiseen lastensuojeluun sopivan alkuarvioinnin malli hahmottelemisen, joka olisi lapsikeskeinen, lapsen tarpeista lähtevä, arviointiprosessia selkiyttävä (aika, vastuu, kriteerit), menetelmien ja välineiden suhteen joustava sekä avohuollon työskentelysuunnitelman laatimista tukeva.

Nykytilanne.

- Arvioinnin käytännöt ovat suomalaisessa lastensuojelussa hyvin vaihtelevia. Ryhmän tekemän selvityksen perusteella arviointiin liittyvien käytäntöjen kuvaaminen on niukkaa ja arviointiprosessia ohjaavia rakenteita on vähän. Tutkimusten ja käytännön kokemusten perusteella vaikuttaa siltä, että myös arvioinnissa käytettävät kriteerit ja normit ovat olleet heikosti kuvattuja. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että arviointiprosessit ovat tapaus- ja työntekijäkohtaisia ja erot alueiden ja kuntien ja jopa saman kunnan eri toimistojen välillä ovat olleet suuret. Tämä puolestaan on johtanut asiakkaiden oikeusturvan ja tasavertaisen kohtelun vaarantumiseen. Lisäksi työskentely on ollut valtaosin puhepainotteista eikä uusia lapsen osallisuutta tukevia työskentelymenetelmiä ja välineitä ole saatu käyttöön. Pahimmillaan seurauksena on lapsen jääminen vaille turvaa ja suojaa tilanteessa, jossa hän niitä tarvitsisi ja jossa lastensuojelulla olisi velvollisuus niitä tarjota.

Työryhmän työskentelyn linjaukset

Lapsen oikeudet ovat ihmisoikeuksia.

- Lapsi on asiakas, jolla on oikeus turvallisuuteen, osallisuuteen ja voimavaroihin. Lastensuojelutarpeen selvityksen tulee tukea näiden oikeuksien toteutumista. Turvallisuudesta huolehtiminen on lastensuojelussa ensisijaista. Osallisuus edellyttää, että lapsi saa riittävästi tietoa siitä, mitä ollaan tekemässä ja miten tämä vaikuttaa hänen elämänsä. Tästä huolehtiminen on työntekijöiden velvollisuus. Oikeus voimavaroihin merkitsee sitä, että lapsella on oikeus tilanteensa selvittämiseen sekä oikeus saada tarvitsemansa lastensuojelun tuki ja palvelut, joita hän tehdyn selvityksen perusteella tarvitsee.

Lapsi elää suhteissaan.

- Pyrkimys tarkastella asioita lapsen näkökulmasta on mielestämme erityisen tärkeää lastensuojelussa. Lapsi (kuten me kaikki) on olemassa, kasvaa ja kehittyy suhteessa hänelle tärkeisiin ihmisiin, joista tärkeimpiä ovat lapsen vanhemmat olivat he sitten biologisia tai sosiaalisia vanhempia. Lapsikeskeisyys ei saa merkitä lapsen näkemistä näennäisen itsenäisenä ja riippumattomana vaan myös selvitystyöskentelyssä on tärkeää nähdä ja antaa arvo lapsen näkökulmasta tärkeille ja ensiarvoisille suhteille ja ihmisille ja turvata heidän perusoikeuksiensa toteutuminen.

Lapset ovat erilaisia.

- Työryhmän työskentelyssä, keskusteluissa ja tässä tekstissä lapsia ovat kaikki alle 18-vuotiaat. Vauvalla, taaperolla, leikki-ikäisellä, koululaisella ja nuorella on kuitenkin erilaiset valmiudet ja mahdollisuudet osallisuuteen työskentelyssä. Pidämme tärkeänä sitä, että eri-ikäisten lasten erilaiset tilanteet ja tarpeet tunnustetaan lastensuojelussa ja otetaan huomioon. Myös sukupuoli ja etninen tausta luovat eroja, joiden merkitysten suhteen työskentelyssä tulee olla sensitiivinen.

Lastensuojelun selvitys

- Työryhmän työskentelyssä on pyritty hahmottamaan sitä, mikä olisi lastensuojelun perustehtävää vastaava tapa selvittää lapsen ja hänen perheensä tilannetta ja tarpeita. Lasta ja perhettä arvioidaan monissa muissakin palveluissa: neuvolassa, päiväkodissa, koulussa ja terveydenhuollossa. Lapsen kehitystasoa arvioidaan perheneuvoissa ja lastenpsykiatrisissa yksiköissä, lapsen ja hänen vanhempiensa suhteita avioeron jälkeisissä huolto- ja tapaamisselvittelyissä. Kontekstista riippuen selvityksellä haetaan vastausta erilaisiin kysymyksiin. Työryhmässä oli vertailukohtana esillä kehityksellinen ja lastenpsykiatrinen näkökulma arviointiin, jota oli esittelemässä lastenpsykiatri Matti Kaivosoja. Lastensuojelussa on kyse vanhempien ja lapsen elinympäristön mahdollisuuksista huolehtia lapsen turvallisen arjen toteutumisesta sekä kasvun ja kehityksen edellytyksistä. Selvityksessä tarkastellaan sitä, tarvitsevatko lapsi ja vanhemmat lastensuojelun tarjoamaa apua tuen ja kontrollin muodossa vai selviytyvätkö he oman verkostonsa ja muiden mahdollisten viranomaisten avulla.

Vaikeat tilanteet

- Kaikissa palveluissa lähtökohtana on yhteistyö asiakkaiden kanssa. Tavoitteena on, että työskentelyä suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhteisymmärryksessä. Lastensuojelussa joudutaan kuitenkin usein tilanteisiin, joissa yhteistä ymmärrystä tilanteesta tai työskentelystä lastensuojelun työntekijöiden, asiakkaiden ja muiden viranomaisten kesken on hyvin vaikea ja joskus ehkä mahdotonta saavuttaa. Lapsen edun turvaaminen edellyttää kuitenkin sitä, että lastensuojelulla on mahdollisuus toimia myös noissa tilanteissa. Olemme pyrkineet siihen, että tämä lastensuojelun alkuarvioinnin prosessikuvaus selkiyttäisi työskentelyä ja lisäsi sen läpinäkyvyyttä ja olisi käyttökelpoinen myös vaikeissa ja vaativissa tilanteissa.

Tavoitemalli

- Olemme työryhmässä olleet hyvin tietoisia lastensuojelun arkisesta työtilanteesta, resurssien puutteesta, kuntien vaikeasta taloustilanteesta, työn juridisoitumisesta ja muista paineista, joita on hyvin koottu ja kuvattu Lastensuojelun kehittämisohjelman Substanssityöryhmän raportissa (Sinko 2005). Työskentelyssä olemme pyrkineet hahmottelemaan tavoiteltavaa arvioinnin hyvän käytännön mallia, vaikka tiedämme sen käytäntöön viemisen vaativan isojakin muutoksia monella tasolla niin resursseissa, koulutuksessa eikä vähiten asenteissa ja toimintakulttuurissa.

Ainekset

Suomalainen kehittämistyö

- Lapsikeskeinen ja -lähtöinen työskentely on ollut viime vuosina aktiivisen kehittämistyön kohteena lastensuojelussa ja muissakin lasten ja perheiden palveluissa. Työryhmässä on perehdytty erityisesti arviointivaiheeseen keskittyneisiin kehittämishankkeisiin, joista esillä ovat olleet Heikki Waris instituutin Kohtaavaa lastensuojelua -hanke (Tulensalo & Muukkonen 2004) sekä Pesäpuu ry:n Lapsen elämäntilanteen kartoitusmalliin liittyvä kehittämistyö (Möller 2004, 2005). Lisäksi työryhmässä on käsitelty lapsen havainnoinnin ja vuorovaikutuksen arvioinnin uusia käytäntöjä ja menetelmiä, joita esitteli KT Mirjam Kalland.
- Lastensuojelun alkuvaiheen työskentely on ollut aktiivisen tarkastelun kohteena myös monilla muilla foorumeilla. Sitä on tarkasteltu ja kehitetty osana Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen pääkaupunkiseudun yksikön Soccan sekä alueen kaupunkien

Alkuarviointi ja avohuolto-ryhmä

Lastensuojelun kehittämisohjelma

Kaupunkisosaalityön osaamisen ja moniammatillisten työmuotojen kehittämishanketta (Nousiainen 2005, Pietilä 2005a, 2005b), Sosiaalityön neuvottelukunnan saatavuusjaostossa (Muuri & Haverinen, 2004) ja kuuden suurimman kaupungin Kuusikko-ryhmässä sekä monissa alueellisissa kehittämishankkeissa. Muualla tehtyä kehittämistyötä on seurattu ja hyödynnetty ryhmässä julkaisujen ja ryhmän jäsenten suorien kontaktien kautta.

Kansainväliset kokemukset.

- Työryhmässä käsitelimme erityisesti Englannin (Englanti & Wales) sekä Ruotsin lastensuojelun arviointia koskevaa lainsäädäntöä, ohjeita ja käytäntöjä. Nämä maat valikoituivat tarkasteluun siksi, että niissä lähestymistapa arviointiin on ollut erilainen kuin Suomessa ja siihen liittyvää systemaattista kehittämistyötä on tehty jo pitkään. Englannissa on julkaistu arvioinnin ohjeistus Framework for the Assessment of Children in Need and their Families (Home Office 2000) sekä runsaasti siihen liittyvää materiaalia. Englannin mallia on kokeiltu myös Ruotsissa Barns behov i Centrum (BBIC) hankkeessa. Yhteistä näille on pyrkimys systematisoida selvityksen tekemistä, määritellä siinä käytettävää teoria- ja tietoperustaa ja menetelmävalikkoa.

Työryhmän esitys: Lastensuojelutarpeen selvityksen prosessikuvaus

- Vasemmalla kulkee prosessin kuvaus ja oikealla sen kommentointi

Prosessin vaihe

1. Vireilletulo

- Lastensuojelussa asian vireilletulo voi tapahtua eri tavoilla.
- Lastensuojeluilmoituksia ovat kansalaisilta ja muilta viranomaisilta tulevat lasta tai nuorta koskevat ilmoitukset ja yhteistyöpyynnöt.
- Muita vireilletuloja ovat tilanteet, jossa lapsi tai nuori itse, hänen vanhempansa hakevat apua ja tukea lastensuojelusta tai sosiaalityöntekijän huoli lapsesta tai nuoresta herää perheen muun asian hoitamisen yhteydessä¹.

Päätös toimenpiteistä vireilletulon suhteen

- Kun lastensuojeluasia tulee vireille ja lastensuojelun sosiaalityöntekijä saa tiedon mahdollisesti lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, hänen on välittömästi arvioitava, tarvitaanko tilanteessa kiireellisiä lastensuojelutoimenpiteitä sekä,
- 7 vuorokauden kuluessa aloitettava työskentely sen selvittämiseksi onko lapsi lastensuojelun tukitoimenpiteiden tai sijaishuollon tarpeessa.
- Selvitystä ei tarvitse käynnistää, mikäli sen tekeminen on ilmeisen aiheetonta.

2. Lastensuojelun asiakkuus

- Lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun päätös selvityksen käynnistämisestä tehdään.
- Asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet voimassa (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000)

Määrittelyksiä ja kommentointia

- Sosiaalityöntekijällä tulee olla mahdollisuus määrittelle tilanne lastensuojelun vireilletuloksi, vaikka toinen osapuoli esim. yhteistyökumppani ei niin tekisikään.
- Lastensuojeluilmoituksen saapuminen ja muut vireilletulot on kirjattava.
- Tieto siitä, että lapsesta on tullut lastensuojeluilmoitus tai että työntekijä itse on oma-aloitteisesti laittanut asian vireille, on annettava tiedoksi lapselle ja hänen huoltajalleen.
- Selvityksen käynnistämisestä tai siitä luopumisesta on tehtävä päätös. Päätös ei ole valituskelpoinen.
- Kynnys selvityksen aloittamiseen tulisi pitää matalalla ja vain "ilmeisen aiheettomat" vireilletulot voitaisiin jättää tutkimatta. Esimerkkejä tällaisista tilanteista voivat olla ilmoittajan epäluotettavuus (ilmoitusten "tehtailu"), väärinmotiivi (ilmoitus vahingoittamistarkoituksessa) tai se, ettei ilmoitukseen sisälly lastensuojelullista huolta tai tapaus on jo selvittelyssä. Selvityksestä luopuminen on perusteltava.
- Mikäli lapsen kohdalla ryhdytään kiireellisiin lastensuojelutoimenpiteisiin tai tehdään päätös selvityksen aloittamisesta, tieto lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta on kirjattava lapsen asiakirjoihin.
- Lastensuojelun asiakkuuden alkaminen tulee määrittellä selkeästi ja sen tulee sijoittua kohtaan, jossa työskentely todellisuudessa alkaa. Selvi-

¹ Koordinaatioryhmän tarkennus 30.9.05

3. Lastensuojelutarpeen selvitys

Tavoite

- Selvityksen tavoitteena on tutkia lapsen suojelun ja tuen tarpeita suhteessa vanhempien kykyyn ja mahdollisuuksiin vastata niihin sekä arvioida lastensuojelutyön ja toimenpiteiden tarvetta.

Vastuutaho

- Selvityksen tekemisestä vastaa ja sitä johtaa lastensuojelun sosiaalityöntekijä.
- Lastensuojelun sosiaalityöntekijän lisäksi selvityksen tekemisessä tulee olla mukana vähintään toinen lastensuojeluun perehtynyt työntekijä (parityö).
- Selvitys voidaan tehdä myös ryhmätyönä, jos tarvittava työryhmä on käytettävissä².

Sisältö

- Painopisteen pitäisi olla lapsen ja vanhempien arkisen elämän olosuhteiden, riskien ja selviytymistä tukevien tekijöiden tarkastelussa.
- Selvityksessä tulisi tavoittaa juuri tämän tietyn lapsen tilanne, tarpeet sekä lapsen oma toiminta suhteessa niihin. Lapsen tarpeita ja tilannetta tulisi tutkia suhteessa hänen vanhempiensa ja ympäristön kykyyn vastata niihin sekä huolehtia lapsen perusoikeuksien toteutumisesta.
 - turvallisuus
 - perustarpeet ja -oikeudet
 - kehitystason mukainen hoito, hoiva ja kasvatusta
- Vanhempien ongelmien tarkastelussa tulisi keskittyä siihen, mikä merkitys niillä on lapsen elämän kannalta.

Menetelmät

- Selvityksessä tulee käyttää monipuolisia mene-

tyksen tekeminen on jo lastensuojelutyötä. Asiakkaiden kannalta syntyy erikoinen tilanne, jos he ovat mukana intensiivisessä työskentelyssä mutta eivät ole ”asiakkaita”.

- Tavoitteena on yhteinen prosessi lapsen ja vanhempien kanssa. Tarvittaessa (esim. vanhemman vaikea päihdeongelma ja kieltäytyminen tilanteen selvittämisestä) **selvitys voidaan kuitenkin tehdä vastoin vanhempien tai lapsen tahtoa. Tähän tarvitaan perustelut ja erillinen päätös.**
- Vaikka ilmoitus koskisi vain yhtä lasta, tulee selvityksessä huomioida myös perheen muiden lasten tilanne.
- Vastuu lastensuojelun tarpeen selvittämisestä on lastensuojelun sosiaalityöntekijällä. Muiden ammattilasten ja yhteistyötahojen roolia selvityksessä on kuitenkin tärkeää pohtia. Verkostomaisten työmenetelmien käyttö ja eri näkökulmien tarpeellisuus selvityksen tekemisessä voivat olla perusteena sille, että **työparina voisi olla muikin kuin toinen sosiaalityöntekijä ja myös mahdollinen työryhmä voisi olla moniammatillinen.**

² Koordinaatioryhmän tarkennus 30.9.05

Alkuarviointi ja avohuolto-ryhmä

Lastensuojelun kehittämissuunnitelma

telmiä riittävän kattavan kokonaiskuvan saamiseksi. Haastattelun lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi havainnointia, erilaisia toiminnallisia menetelmiä sekä strukturoituja lomakkeita.

- Työskentelyssä tulee käyttää menetelmiä, jotka mahdollistavat kaikkien osapuolten osallistumisen työskentelyyn.
- Selvitykseen tulee aina sisältyä suoraa työskentelyä lapsen kanssa lapsen iästä riippumatta. Vauvaikäisten, pienten lasten ja niiden lasten kohdalla, joilla on syystä tai toisesta kommunikaatiovaikeuksia, kohdalla tulee käyttää lapsen ja vanhempien välisen vuorovaikutuksen ja lapsen havainnointia.
- Selvityksen tekemisen yhteydessä sosiaalityöntekijän on oltava tarpeen mukaan yhteydessä lapsen arkisen elämän kannalta merkityksellisiin tahoihin.
- Osa selvityksestä voidaan tehdä lapsen kotona tai kodin olosuhteiden selvittämisestä tulee huolehtia erikseen.

Selvityksen tekeminen vanhempien vastustaessa

- Lapsen tapaaminen ilman vanhempia.
- Tietojen kerääminen muilta tilanteen kannalta merkityksellisiltä tahoilta (huom. myös aikuisten palvelut).
- Kodin olosuhteiden selvittäminen.

Selvityksen tekeminen lapsen vastustaessa

- Vanhempien tapaaminen.
- Tietojen kerääminen muilta tilanteen kannalta merkityksellisiltä tahoilta (huom. myös aikuisten palvelut).
- Kodin olosuhteiden selvittäminen.

Selvityksen yhteenveto

- Selvityksestä tehdään kirjallinen yhteenveto, josta käy ilmi selvityksen sisältö, käytetyt menetelmät ja tehtyjen havaintojen kuvaus.
- Yhteenvedosta tulee käydä ilmi lapsen, vanhempien ja työntekijän näkemys tilanteesta.
- Yhteenvedossa sosiaalityöntekijä ottaa kantaa siihen täytyvätkö lastensuojelun asiakkuuden kriteerit ja perustelee kantansa.

Selvityksen loppuun saattaminen

- Selvitys täytyy saattaa loppuun, vaikka lapsi muuttaisi toiseen kuntaan kesken sen tekemisen.
- Lähtökunnan ja uuden kunnan lastensuojelun

- Selvityksen tekemiseen vanhempien tai lapsen vastustaessa tarvitaan erillinen päätös. Mikä / kuka luvan voi myöntää riippuu siitä, mitä päätöksentekotahoja lastensuojelussa jatkossa on. Koska kyseessä on perusoikeuksiin puuttuminen, (esim. kodin olosuhteiden selvittäminen) tarvitaan oletettavasti ulkopuolinen päätöksentekotaho.
- Lapsen oikeuden tilanteensa arviointiin ja kuuluksi tulemiseen tulisi olla ensisijainen.

Alkuarviointi ja avohuolto-ryhmä

Lastensuojelun kehittämissuunnitelma

sosiaalityöntekijöiden on yhdessä asiakkaiden kanssa sovittava, miten selvitys on mielekästä tehdä loppuun.

- Jos lapsi muuttaa is-ilmoituksen saapumisen jälkeen mutta ennen kuin selvitys on aloitettu, sosiaalityöntekijöiden velvollisuus on välittää ilmoitus uuteen asuinkuntaan.

4. Selvityksen päättäminen

- Selvityksen perusteella tehdään päätös lastensuojelun asiakkuuden jatkumisesta tai sen päättymisestä.
- Mikäli asiakkuus jatkuu, tehdään erillinen lastensuojelun työskentelysuunnitelma.

- **Mikäli tarvetta lastensuojelun työskentelyyn ei ole, asiakkuus päättyy selvityksen yhteenvedon.** Asiakkuus muualla (esim. terveydenhuolto, perheneuvola tms.) voi alkaa tai jatkua, vaikka lastensuojelun asiakkuus päättyy.

- **Aikarajat:** Kirjallinen yhteenvedo selvityksestä valmis 3kk-6kk asian vireilletulosta. Työryhmä ei ottanut kantaa tarkkaan aikarajaan mutta pidämme tärkeänä sitä, että aikaraja asetetaan. Koordinaatioryhmässä (30.9.05) aikarajaehdotukset vaihtelivat välillä 2 viikkoa – 4 kuukautta asian vireilletulosta.

Taustamateriaalia

- Barns behov I centrum (BBIC) ett system för utredning, planering och uppföljning av barn I den sociala barnavården. Socialstyrelsen 2002. (<http://www.socialstyrelsen.se/Publicerat/2002/1997/2002-110-20.htm>)
- Bentovim, Arnon & Miller, Liza (2001) The Family Assessment. Assessment of family competence, strengths and difficulties. Department of Health.
- Framework for the assessment of children in need and their families. Department of Health. (<http://www.dh.gov.uk/PublicationsAndStatistics/Publications> -> Haku julkaisun nimellä).
- Holland, Sally. (2004) Child and family assessment in social work practice. Sage.
- Muukkonen T. & Tulensalo H. Kohtaavaa lastensuojelua. Lapsikeskeisen lastensuojelun sosiaalityön tilanearvion käsikirja. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Selvityksiä 1, 2004.
- Muuri, Anu & Haverinen, Riitta (2004) Saatavuuskriteerejä sosiaalityölle? Sosiaalityön neuvottelukunnan saatavuusjaoston raportti. 21.1.2004, Stakes: Työpaperi.
- Möller, Sointu (2005) Arviosta sanoisin. Tutkimus lastensuojelun asiakkuuden alkuvaiheeseen liittyvän arvioinnin mallintamisesta. Sosiaalityön ammatillinen lisensiaatintutkimus, Jyväskylän yliopisto.
- Möller, Sointu. Sattumista suunnitelmallisuuteen. Lapsen elämäntilanteen kartoitus lastensuojelussa. Pesäpuu ry. Opas- ja käsikirjat 1, 2004.
- Nousiainen, Kirsi (2005) Alkuvaiheen tilanearviointi lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä (julkaisematon).

Alkuarviointi ja avohuolto-ryhmä

Lastensuojelun kehittämissuunnitelma

- Pietilä, Niina (2005a) Näkemyksiä lastensuojelun avohuollon alkuvaiheen tilannearviointimallin levittämisestä Helsingissä (julkaisematon).
- Pietilä, Niina (2005b) Uusi toimintatapa lastensuojeluun? Lastensuojelun alkuvaiheen tilannearviomallin käyttöönoton tarkastelua (julkaisematon).
- Sinko, Päivi (2005) Sosiaalityön näkökulma lastensuojelulain uudistamiseen. Substanssityöryhmän raportti 31.3.2005.